

ארחות חיים

תפילה בלחש

את תפילת העמידה אנו מתפללים בלחש. אין הכוונה שאנחנו קוראים עם העיניים במחשבה בלבד. אנחנו צריכים להניע את השפתיים כפי שהן נעות כאשר אנחנו מדברים, אבל נקפיד לא לומר את המילים בקול אלא בלחש, כדי שלא נפריע לריכוז של המתפללים סביבנו. כאשר אנחנו מתפללים ביחידות, ואם נאמר את מילות התפילה בקול זה יסייע לנו להתרכז יותר בתפילה, במקרה זה מותר לנו להתפלל בקול, כי רק אנחנו שומעים את המילים ואנחנו לא מפריעים בכך לאף אחד אחר.

שכינה כנגד המתפלל

למדנו שכאשר אנו מתפללים אנחנו עומדים לפני ה'. לכן חשוב שלא נפסיק בין המתפלל לשכינה שעומדת כנגדו. זה בא לידי ביטוי בכך שאסור לנו לשבת מול אדם שמתפלל וכן לא לעבור לפניו. כי מלבד שאנחנו מפסיקים בינו לבין השכינה זה גם מפריע לו להתרכז בתפילה.

לכן כשאנחנו כשסיימנו להתפלל ומאחורינו עומד חבר שעדיין לא סיים את תפילתו, במקרה זה אסור לנו לפסוע שלוש פסיעות לאחור, אלא עלינו להמתין עד שמי שעומד מאחורינו יסיים את תפילתו. כי אם לא נמתין ונפסע לאחור, אנחנו מפסיקים בינו לבין השכינה וכן אנחנו מפריעים לו להתרכז בתפילתו. וגם אם מי שמתפלל מאחורינו הגיע אחרי שכבר התחלנו להתפלל, והוא בעצם נכנס ל'תחום' שלנו, עדיין עלינו להקפיד שלא להיכנס ל'תחום' שלו אלא להמתין עד שייסיים להתפלל.

מתי נחשב שאנחנו נכנסים ל'תחום' של המתפלל? התשובה היא: ארבע אמות (כשני מטר). לכן, אם המתפלל מאחורינו מתפלל רחוק מאיתנו, ולאחר שנצעד שלוש פסיעות לאחור נהיה רחוקים ממנו ארבע אמות, מותר לנו לסיים את התפילה ולצעוד לאחור או לעבור כנגדו, כי אנחנו מחוץ ל'תחום' שלו.

נשים בתפילה

חכמים תיקנו לנו שלוש תפילות ביום: שחרית, מנחה וערבית. למרות שהתפילות תלויות בזמן אנו הנשים חייבות להתפלל, כיון שתפילה היא בקשת רחמים מה' וגם אנחנו רוצות רחמים מה'.

מנהג בנות אשכנז להתפלל שתי תפילות ביום שחרית ומנחה שהן תפילות חובה, ואילו תפילת ערבית היא רשות. מנהג בנות ספרד להתפלל תפילה אחת ביום, ורצוי שנעדיף אם אפשר את תפילת שחרית, כך נוכל לומר לפני התפילה את ברכות השחר והתורה וכך גם נפתח את היום בתפילה לה'.

אם אני ספרדיה ורוצה להתפלל את כל התפילות בודאי שמותר לי לנהוג כך, ואף יש בזה ברכה גדולה, אך עלי להקפיד להתמיד בכך.

דמויות מוזפת

הרב שלמה גורן זצ"ל

הרב שלמה גורן זצ"ל

כיהן כרב הצבאי הראשי הראשון והרב הראשי לישראל האשכנזי, לצידו של עובדיה יוסף זצ"ל.

כתב ספרים רבים, בהם ספרים העוסקים בהלכות צבא ומדינה.

במלחמת ששת הימים היה מהראשונים שהגיעו לכותל המערבי כשהוא אווז בספר תורה בידו ובתקיעות שופר.

לאורם נלך

חזרת הש"ץ

כאשר אנו מתפללים במנין בבית הכנסת או בביתה, לאחר שסיימנו להתפלל את תפילת שמונה עשרה בלחש, הש"ץ (ראשי תיבות 'שליח ציבור') הנקרא גם ה'חזן' חוזר ומתפלל את תפילת שמונה עשרה בקול.

בזמן חזרת הש"ץ עלינו להקשיב לתפילת החזן ועדיף שנעקוב אחרי תפילתו מתוך הסידור. כשהחזן מברך ואומר 'ברוך אתה ה' אנו עונים 'ברוך הוא וברוך שמו' ובסיום הברכה נענה 'אמן', כך בכל ברכה וברכה מברכות התפילה.

את חזרת הש"ץ תיקנו חכמים עבור מי שלא יודע להתפלל בלחש בעצמו, והחזן מוציא אותו ידי חובה בתפילתו. כיום למרות שכולנו יודעים לקרוא ולהתפלל בעצמנו, תקנת חכמים לא השתנתה, ובכל התפילות (מלבד תפילת ערבית) כשאנו מתפללים במנין, החזן חוזר על התפילה.

שאלות חזרה

חברו בין הזוגות המתאימים:

1. חזרת הש"ץ.
 2. כותל, ספר תורה ושופר.
 3. תפילת עמידה.
 4. שכינה.
- א. הרב גורן.
 ב. חזרת הש"ץ.
 ג. בלחש.
 ד. בקול.

1-4-3-2-1: תשובות

הפסקה בתפילה

בתפילת העמידה, כיון שאנו עומדים לפני ה' ומדברים איתו, אסור להפסיק באמצע התפילה. כמובן, שאם אנחנו במצב של פיקוח נפש וסכנת נפשות, חייבים מיד להפסיק, אבל בשאר המקרים אין להפסיק באמצע התפילה. לא רק שאסור לנו לדבר עם חבר, אלא אף דברים שבקדושה, כדוגמת עניית אמן על קדיש או ברכה, אמירת קדושה או ברכו, גם כן אסור להפסיק ולאומרם באמצע התפילה. כשאנו שומעים דברים שבקדושה אנחנו צריכים להפסיק את התפילה ולהקשיב לדברים ולאחר מכן להמשיך בתפילה.

ישנם מקרים יוצאי דופן. א. אם אחרנו לתפילה, והתחלנו את תפילת העמידה יחד עם 'חזרת הש"ץ', כאשר נסיים יחד עם החזן את ברכת 'מחיה המתים' (הברכה השניה בתפילת שמונה עשרה) נוכל לומר יחד עם כל המתפללים את הפסוקים 'קדוש' ו'ברוך' שבקדושה. ב. אם החזן מתפלל 'חזרת הש"ץ' וסיים את ברכת 'מודים' וגם אנחנו בתפילת העמידה סיימנו יחד איתו את ברכת 'מודים', בתפילה בה הכהנים נושאים את כפיהם, אנחנו צריכים להפסיק את התפילה ולענות 'אמן' אחר שלושת פסוקי ברכת הכהנים ('בְּרַךְךָ', 'יְאֵר' ו'יִשְׂא').

סיום התפילה

למדנו שאסור להפסיק באמצע התפילה, ולכן חשוב שבנין מה נחשב לסיום תפילת העמידה, כדי שנדע אם מותר לנו להפסיק או לא.

תפילת העמידה מתחילה בפסוק "ה' שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְהִלָּתְךָ" (תהילים נא, יז) ומסתיימת בפסוק "יְהִי לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִי לְפִנֵּי ה' צוּרֵי יִגְאָלִי" (תהילים יט, טו). כל עוד לא אמרנו את הפסוק 'יהיו לרצון' אסור לנו להפסיק אלא במקרים שלמדנו קודם. לאחר אמירת הפסוק 'יהיו לרצון' (הראשון) אנחנו אומרים תחנונים ובסופם אנחנו אומרים שוב את הפסוק 'יהיו לרצון' (השני). כשאנחנו אומרים את התחנונים שבין שני פסוקים אלה, מצד אחד שאנחנו עדיין בתוך התפילה, ומצד שני אנחנו לא בתוך התפילה. נשמע מבלבל? נסביר והכל יהיה פשוט.

התחנונים הם לא חלק מתפילת העמידה, ולכן מותר לנו להפסיק ולומר דברים שבקדושה (כקדיש, קדושה וברכו וכן לומר את המילים 'מודים אנחנו לך' כשהציבור אומרים 'מודים דרבנן'), למרות שבתפילת העמידה עצמה אסור לנו לאומרם. מצד שני, אם טעינו בתפילה במקרים (אותם נלמד בעזרת ה'), בהם אנחנו צריכים לחזור לברכה בתפילה בה טעינו, כל עוד אנחנו אומרים תחנונים נחשב שאנחנו עדיין בתוך התפילה ונחזור לברכה בה טעינו ונמשיך להתפלל כסדר. אולם אם כבר אמרנו את הפסוק 'יהיו לרצון' (השני) שבסוף התחנונים, כבר סיימנו את התפילה לגמרי, ונצטרך לחזור לראש תפילת העמידה ולהתפלל אותה שוב מההתחלה.

